(2012 m.) (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 673, 187), M. Mačiulis (2013 m.) (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 345–349) ir kiti. Šių tyrimų metu išskirti du kultūrinio sluoksnio horizontai: XIX–XX a. sluoksniai ir XVI–XVIII a. archeologinis sluoksnis. Juos skiria fiksuoti XVIII–XIX a. grindiniai. Į P nuo Varnelės upės 2016 m. tirtame plote anksčiau šalia Dariaus ir Girėno g. 1 pastato archeologinius tyrimus atliko J. Genys (1982 m.) (*LIIR*, f. 1, b. 1603). Jų metu ištirtas apie 100 m^2 plotas, aptiktas 1,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Rasta neolito laikotarpio titnago skelčių, XIV–XV a. datuoto pastato liekanų bei XVII a. datuotas miesto aikštės grindinys.

2016 m. žvalgomųjų tyrimų metu Medininkų aikštėje šurfais ištirtas 40 m^2 plotas (šurfai 1–10). Kultūrinio sluoksnio storis siekė iki 2,2 m. Paviršiuje fiksuotas XIX–XX a. sluoksnis su to paties laikotarpio grindinių fragmentais, pamatų liekanomis, o nuo 1,1 m gylio aptiktas XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis (2 pav.). Įžemis tirtoje vietoje yra apie 1,8–2,2 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus.

Į P nuo Varnelės upės tirtoje apie 0,51 ha dydžio teritorijoje šurfais ištirtas 52 m^2 dydžio plotas (šurfai 11–35). Tyrimų rezultatai parodė, kad šis sklypas buvo apgyvendintas jau XVI–XVII a. Visuose šurfuose, išskyrus 20, 27, 28 ir 33, aptiktas kultūrinis sluoksnis su XVI–XVIII a. datuojamais radiniais. Įžemis pasiektas 1,4–2,5 m gylyje.

Apie 0,67 ha dydžio teritorijoje, esančioje į Š nuo Varnelės upės, šurfais ištirtas bendras 68 m^2 plotas (šurfai 36–57). Šioje Varnių dalyje XVI–XVII a. sluoksnis ne taip aiškiai išsiskiria, šiuo laikotarpiu datuojami radiniai aptikti persimaišę su vėlesnėmis XIX a. gamyklinės keramikos šukėmis. Viename šurfe (52) aptikti netvarkingai suversti žmonių kaulai, kurių atsiradimo aplinkybės tirtoje vietoje dar nėra aiškios.



2 pav. Tirtas šurfas 3 Medininkų aikštėje iš ŠV. D. Zubricko nuotr.

Fig. 2. Test pit 3 in Medininkų Square, as seen from the NW.

The 2016 Field Evaluation in Medininkų Square and on the Banks of the River Varnelė

In 2016, a field evaluation was conducted in Medininkų Square and in areas on the S and N banks of the River Varnelė in Varniai (Telšiai District). A total of 160 m^2 were excavated in test pits in an area roughly 1.57 ha in size (Figs. 1, 2) and over 1200 16th–19th-century finds were collected. During the investigation it was determined that the earliest cultural layer had formed in the late 16th–17th century. This layer had survived completely intact or mixed with 19th-century finds. The cultural layer in the investigated locations was up to 2.2 m thick.

VEISIEJAI

Simonas Sprindys

Vytauto gatvė 38A

Veisiejai (*Weyze*) rašytiniuose šaltiniuose pirmą kartą minimi dar 1253 m. Livonijos ordino kronikose, kaip žemės, karaliaus Mindaugo perduodamos Ordinui. Mums pažįstamu



0 5 cm

1 pav. Radiniai iš šurfų 1 ir 2. S. Sprindžio nuotr.

Fig. 1. Finds from test pits 1 and 2.



2 pav. Šurfo 1 PR sienelės stratigrafija: suardyti kultūriniai sluoksniai ir nuotekų vamzdis tranšėjos dugne. S. Sprindžio nuotr.

Fig. 2. The stratigraphy of the SE wall of test pit 1: destroyed cultural layers and a sewer pipe in the bottom of the utility trench.



3 pav. Šurfas 3, dešinėje – XVIII(?)–XIX a. mūras. S. Sprindžio nuotr.

Fig. 3. The 18th (?)–19th-century masonry wall on the right in test pit 3.

vardu Veisiejai pirmą kartą paminėti 1501 m., kai Veisiejų dvarą Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras perdavė valdyti savo vėliavininkui Ivanui Glinskiui. Vėliau, 1525 m., Veisiejai minimi, kai Slucko kunigaikštis Jurgis Olelkaitis miesteliui išrūpino turgaus privilegiją, o apie 1526 m. pastatė pirmąją bažnyčią. Taip prie dvaro Veisiejuose pradėjo formuotis miestelis. XVII a. Veisiejai atiteko Masalskiams, kurie XVIII a. pabaigoje pastatydino dvaro rūmus, kurių fragmentai išliko iki šių dienų. XIX a. Veisiejai tapo valsčiaus centru, o 1956 m. gavo miesto teises. Be abejonės, Veisiejuose ir jų apylinkėse žmonės gyveno dar daug metų prieš tai, kai buvo paminėtas Veisiejų vardas. Tai rodo vietovėje esantys priešistoriniai archeologiniai objektai.

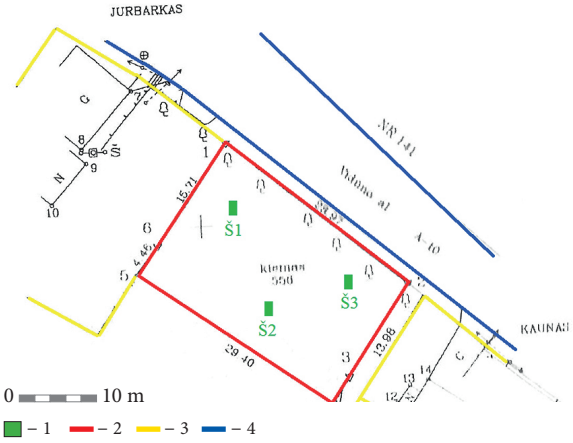
Iki 2017 m. Veisiejų mieste, sklypo Vytauto g. 38A aplinkoje archeologiniai tyrimai vykdyti dukart: 2008 m. N. Norvilaitė ištyrė 4 šurfus (iš viso 7,75 m^2 plotas), aptiko iki 1,35 m storio kultūrinį sluoksnį su XVI–XIX a. radiniais (*ATL 2008 metais*, 2009, p. 227–231); 2016 m. S. Dariaus ir S. Girėno g. 21 sklype M. Vitkūnas ištyrė du šurfus (3 m^2), 0,55–1,3 m gylyje fiksavo XVI–XVIII a. kultūrinį sluoksnį su radiniais, 55–70 cm gylyje – XVII/XVIII–XIX a. pastato pamatą (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 336–341).

2017 m. Veisiejų miesto istorinės dalies (UK 17121) teritorijoje, Vytauto g. 38A vykdyti archeologiniai tyrimai. Jų metu ištirti 3 šurfai (5 m^2 plotas). Sklypo vidiniame kieme, šurfuose 1, 2, žemiau XIX–XX a. suformuotų paviršinių kultūrinių sluoksnių aptiktas iki 50 cm storio horizontas su plataus datavimo XVI(?)–XVIII a. buitinės ir statybinės keramikos dirbinių fragmentais (1 pav.). Šis sluoksnis abiejuose šurfuose suardytas kasant tranšėją, kurios dugne iki 1,4 m gylyje atidengtas nuotekų trasos vamzdis (2 pav.).

Šurfas 3 tirtas tarp Vytauto g. 38A pastato ir Vytauto gatvės. Jame aptikta 1 m ilgio, 50 cm pločio ir 60 cm aukščio statinio, mūryto iš 32x17x8 cm dydžio raudonų plytų ir įvairaus dydžio netašytų akmenų, liekanų (3 pav.). Statinys datuojamas XVIII(?)–XIX a. Šalia mūro tirtas griuvenų sluoksnis, greičiausiai suformuotas griaunant pastatą, kurio liekanų aptikta. Tarp griuvenų aptikta XIX a. radinių ir keletas pavienių XVII–XVIII a. buitinės ir statybinės keramikos dirbinių šukių.

Vytauto St. 38A

In 2017, three test pits (a total of 5 m^2) were excavated at Vytauto St. 38A, Veisiejai. It was determined that a 16th (?)–18th-century cultural layer had formed in the area, been disturbed in places (Fig. 2) and contained household pottery and structural ceramic finds (Fig. 1). The remains of the foundation from an 18th–19th-century structure were discovered in the test pit near Vytauto Street (Fig. 3.).



1 pav. Žvalgomųjų tyrimų situacijos planas: 1 – šurfų vietos; 2 – sklypo ribos; 3 – gretimi sklypai; 4 – Vydūno alėja. T. Ivanausko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the evaluation: 1 – test pit locations; 2 – plot boundaries; 3 – adjacent plots; 4 – Vydūno Avenue.

VILKIJA

Tomas Ivanauskas

Vydūno alėja 11A

2017 m. atlikti žvalgomieji tyrimai Vilkijos mieste (Kauno r.), užstatyti numatomame sklype Vydūno alėjoje 11A. Tyrimų metu iškasti 3 2x1 m dydžio šurfai – iš viso 6 m^2 plotas (1 pav.). Po Žalgirio mūšio pergalės prieš Ordiną Vilkijoje buvo įkurtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvaras, iš kurio Vytautas rašė laiškus Kryžiuočių ordino didžiajam magistrui, juose aiškiai parašytas Vilkijos vietovardis. XV a. pabaigoje Vilkija tapo valsčiaus centru ir gana greitai gyvenvietė išaugo į miestą, kuriam XVIII a. pabaigoje patvirtintos Magdeburgo teisės.

Nors Vilkijos mieste archeologinius tyrimus pradėjo vykdyti nuo 1991 m. E. Ivanauskas (*ATL 1990 ir 1991 metais*, 1992, t. II, p. 22–24) ir periodiškai buvo vykdomi G. Aleliūno (*ATL 1994 ir 1995 metais*, 1996, p. 237–239), M. Bertašiaus (*ATL 2010 metais*, 2011, p. 274–277), D. Balčiūno, A. Simniškytės-Strimaitienės (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 190–192, 673–674), D. Antropikaitės ir kitų (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 237–238, 553,), šis sklypas anksčiau netirtas. Arčiausiai jo archeologiniai tyrimai atlikti 2013 m., kai M. Bertašius kasinėjo ties Vydūno g. 9, 11, 13 ir 17 tiesiamų inžinerinių tinklų vietoje, kur buvo aptiktas XVI a. kultūrinis sluoksnis (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 290, 515).

Šurfe 1 (1 pav.) po velėna aptiktas šviesios rudos žemės sluoksnis, kurio storis siekė iki 20 cm. Po juo buvo apie 30 cm storio rudos žemės sluoksnis. Šis sluoksnis fiksuotas tik šurfo